

L i t t e r a t u r .

Arbejdslønninger i Landbruget.

Den aarlige Oversigt over Landbrugets Lønningsforhold, som udarbejdes og offentliggøres af Det landøkonomiske Driftsbureau, foreligger nu og redegør for Arbejdslønningerne i Perioden Maj 1939—April 1940.

Undersøgelsen omfatter Arbejdslønnens Størrelse paa ialt 1590 Ejendomme, hvoraf 645 er beliggende paa Øerne og 945 i Jylland. Der er i Aar sket en Udvidelse af det benyttede Materiale (i Fjor omfattede Undersøgelsen 1461 Ejendomme), men det er dog fremdeles kun et lille Udsnit af de godt og vel 100 000 Landejendomme med 10 ha og derover, som Undersøgelsen i Virkeligheden repræsenterer. Denne Svaghed modvirkes dog derved, at det overvejende er de samme Ejendomme, der gennem Aarene har afgivet de paagældende Oplysninger om Arbejdslønnens Størrelse. De Forskydninger i Lønnens Størrelse, der paa denne Maade konstateres fra det ene Aar til det andet vil derfor med stor Tilnærmelse stemme overens med de virkelige Forhold, selv om et noget større (og mere uensartet) Materiale vilde ændre Gennemsnittallet for Lønnens absolute Størrelse.

Det maa dog hertil bemærkes, at Oplysningerne for enkelte Grupper — navnlig for Daglejernes Vedkommende — bygger paa saa faa Opgivelser, at de anførte Gennemsnitstal maa tages med noget Forbehold.

For Fødermestre, der arbejder paa egen Kost, omfatter Tallene baade den kontante Løn og Værdien af eventuelle Naturalydelser (Fribolig, Mælk, Kartoffler etc.), medens Værdien af det Arbejde, der eventuelt udføres af Fødermesterens Hustru eller øvrige Familie, ikke indgaar i Beregningen. For de øvrige Medhjælpere, der alle modtager Kost og Logi paa Arbejdsstedet, omfatter Tallene kun de kontante Lønninger.

Medhjælpere.

Af Oversigten over Antal Opgivelser vedrørende Medhjælperlønningerne synes det at fremgaa, at der i Jylland er sket en mindre Tilbagegang i Antallet af Piger og Fodermestre paa egen Kost. Navnlig i Jylland tager Pigerne ogsaa Del i Landbrugsarbejdet. I de vest- og midtjydske Amter er Antallet af Opgivelser for Udepiger

Medhjælperløn i Kroner for de forskellige Landsdele i Aaret 1939—40.

	Karle			Forkarle	Fodermestre		Piger, som deltager i Landbrugsarb.		Piger ved indvendig Gerning	
	Under 17 Aar	17—21 Aar	Over 21 Aar		Paa egen Kost	Paa Gaardens Kost	Under 18 Aar	Over 18 Aar	Under 18 Aar	Over 18 Aar
Sommeren 1939:										
Øerne	340	519	595	658	1125	675	248	300	229	317
Jylland	360	533	625	687	1017	645	248	315	223	294
Hele Landet....	353	527	613	676	1075	658	248	312	226	305
Vinteren 1939—40:										
Øerne	257	355	412	448	1126	586	228	299	226	310
Jylland	223	312	376	406	1010	522	217	270	217	289
Hele Landet....	236	329	391	422	1071	550	219	275	221	299
Hele Aaret 1939—40:										
Sjælland	606	898	1015	1129	2444	1263	467	622	466	640
Sydlige Øer	613	926	1041	1117	2490	1318	492	639	454	611
Fyn	575	816	968	1070	1938	1248	490	567	436	620
Øerne....	597	874	1007	1106	2251	1261	476	599	455	627
Nordjylland	532	785	953	1045	1904	1111	438	542	411	530
Ostjylland	588	833	976	1069	2013	1151	466	588	448	592
Vestjylland	593	885	1050	1126	2020	1167	472	610	462	629
Sonderjylland	648	899	1042	1155	2180	1262	503	605	442	590
Jylland....	583	845	1001	1093	2027	1167	465	585	440	583
Hele Landet....	589	856	1004	1098	2146	1208	467	587	447	604
Naar Lønningerne i										
1930—31 sættes =	100	100	100	100	100	100	100	100	100	100
1936/37	116	114	114	110	94	104	106	107	110	112
1937/38	124	126	128	124	100	118	112	113	118	120
1938/39	138	139	139	135	104	128	119	121	125	126
1939/40	147	150	149	145	108	135	124	124	128	131

endog større end for Piger, der udelukkende tager Del i husligt Arbejde.

Tabellen giver en Oversigt over de beregnede Gennemsnitslønninger for de forskellige Medhjælpergrupper i de forskellige Landsdele. Det fremgaar heraf, at Lønningerne gennemgaaende er lidt højere paa Øerne end i Jylland, højest paa de sydlige Øer og i Sønderjylland og lavest i det nordlige Jylland. For Karlens Vedkommende synes dog Sommerlønnen at ligge højest i Jylland, mens den for Fodermestre og for Piger (bortset fra Udepiger over 18 Aar) er højest paa Øerne.

Samtlige Gennemsnitstal viser iøvrigt stort set samme indbyrdes Forhold som i tidligere Aar. Der er dog Grund til at bemærke Gennemsnitstallene for de to Grupper af Fodermestre, idet de udviser en Forskel paa 938 Kr. Denne Forskel repræsenterer ikke alene Værdien af Kost og Fribolig samt andre Naturalydelse, men er tillige Udtryk for det Forhold, at Gruppen paa egen Kost fortrinsvis omfatter gifte Fodermestre, der er beskæftiget paa større Gaarde, hvor Kravene til faglig Uddannelse er noget større end paa de mindre Brug.

Den almindelige Stigning, der gennem en Aarrække har fundet Sted i Landbrugets Arbejdslønninger, er fortsat ogsaa i 1939—40. Stigningen fra i Fjor androg ca. 7 pCt. For de fleste øvrige Grupper varierer Stigningen mellem 2 og 5 pCt. Tallene tyder paa, at Stigningen i Karlelønningerne først og fremmest skyldes højere Vinterløn, hvorimod Pigeløningernes Stigning fordeler sig ligeligt paa Vinter- og Sommerløn. Det fremgaar af Tabellens nederste Del, at Karlelønningerne ligger næsten 50 pCt. højere end i Basisaaret 1930—31.

Daglejere.

Ved Vurderingen af de anførte Tal for beregnet Gennemsnitsdagløn maa man erindre, at Oplysningerne om Gruppen: Løse Daglejere paa Gaardens Kost, bygger paa ca. dobbelt saa mange Opgivelser som de øvrige 3 Grup-

per tilsammen. Der er det bemærkelsesværdige ved Antallet af Opgivelser for Daglejere, at det ikke er steget i samme Omfang, som Undersøgelsesmateriale er udvidet; for visse Grupper Vedkommende er Opgivelsernes Antal endog mindre end i Fjor. Dette kan betyde en Tilbagegang i Anvendelsen af Daglejere, men den virkelige Aarsag lader sig dog ikke afgøre af det foreliggende Materiale.

Dagløn i Kr. i Aarene 1938—39 og 1939—40.

	Sommer			Høst			Vinter		
	1938	1939	Forholdstallet	1938	1939	Forholdstallet	1938-39	1939-40	Forholdstallet
Løse Daglejere paa Gaardens Kost	5,35	5,48	102	6,00	6,19	103	4,40	4,61	105
Faste Daglejere paa Gaardens Kost	4,58	4,84	106	5,14	5,58	109	3,82	4,03	105
Løse Daglejere paa egen Kost	6,29	6,79	108	7,21	7,63	106	5,76	5,92	103
Faste Daglejere paa egen Kost	5,58	5,79	104	6,44	6,71	104	5,12	5,35	104

Den gennemsnitlige Dagløn har for løse Daglejere paa Gaardens Kost været for hele Landet: Sommer 5,48 Kr., Høst 6,19 Kr. og Vinter 4,61 Kr. Ogsaa Daglønnen er større end i Fjor, men Stigningen knap saa udpræget som i de nærmest foregaaende Aar. Forskydningerne, der som Helhed er ret uensartede, varierer for de 3 sidst anførte Grupper fra 4—9 pCt., men er betydelig mindre for den store Gruppe af løse Daglejere paa Gaardens Kost, der i Vintertiden udviser en Stigning paa ca. 5 pCt., men kun 2—3 pCt. i Sommer og Høst.

Tallene omfatter ikke det saakaldte Ferietillæg. Da dette Tillæg nu andrager 4 pCt., men kun udbetaltes med 2 pCt. i Tiden 1. Juli 1938—31. Marts 1939, vil den faktiske Lønstigning i visse Tilfælde og specielt for faste Daglejere være lidt større, end de her anførte Tal angiver.

C. A. N.

Statens Redskabsprøver.

84. Beretning. Undersøgelser og Forsøg.

Den nylig udkomne Beretning fra Statens Redskabsudvalg redegør for en Del Spørgsmaal, hvortil der knytter sig en ikke ringe praktisk og økonomisk Interesse. Af disse skal her fremhæves:

Slidforsøg med forskellige Bildningsformer for Kværnsten 1938—39.

Tidligere afholdte Arbejdsprøver med Kværne (80. Beretning) viste, at visse Kværnsten med nye Bildningsformer havde et mindre Kraftforbrug end Sten med den fra tidligere Prøver fremhævede Standardbildning. Det blev dog ikke ved disse Prøver afgjort, om de nye Bildningsformers mindre Kraftforbrug var opnaaet paa Bekostning af Slidbestandigheden, hvilket der imidlertid var Grund til at formode, fordi den nye Bildningsform formindskede den effektive Maleflade.

I de Slidforsøg, der omtales i 84. Beretning, indgik 4 forskellige Bildningsformer: 1 Bistraale til hver Hovedstraale, almindelig Standardbildning, gennemhugget Standardbildning samt en Bildning med 2 Bistraaler til hver Hovedstraale. Med Kværnsten af sidstnævnte Type opnaaedes ikke alene en Kraftbesparelse paa 6—10 pCt., sammenlignet med de gængse Standardbildninger, men de viste sig tillige at være fuldt saa holdbare som Følge af et mere ensartet Slid.

Beretningen redegør tillige for Bildningens rette Tidspunkt og siger herom, at »den økonomiske Grænse for Bildning er naaet, naar Stigningen i Kraftforbruget overstiger Bildningsudgiften, alt omregnet paa det Antal hkg, der formales inden Bildning«. Beregningsmaaden, der er noget simplere end foranstaaende lader formode, fremgaar af Tabeller i Beretningen, men fordrer, at man til enhver Tid kender det Antal hkg Korn, der er formalet siden sidste Bildning, samt det paagældende Kraftforbrug.

De nuværende Priser paa mekanisk Drivkraft gør det i høj Grad paakrævet, at Kværnenes Kraftforbrug holdes under Kontrol, saaledes at mangelfuld Bildning ikke bliver Aarsag til urimelige Formalingstudgifter.

Med Hensyn til Kraftforbruget har man ved disse Prøver endvidere konstateret, at en 600 mm Kværn arbejder mest økonomisk ved Behandling af 400 kg pr. Time, samt at det er formaalstjenligt gradvis at nedsætte Tilførslen af Malegods, efterhaanden som Bildningstidspunktet nærmer sig. En Bildningsdybde paa 6—7 mm maa efter de foretagne Undersøgelser anses for den mest ideelle.

Undersøgelser vedrørende elektriske Hegn 1939.

I Forsommeren 1939 opfordredes Fabrikanter af elektriske Hegn til at stille Apparater til Redskabsudvalgets Raadighed for en almindelig Undersøgelse. Et enkelt Apparat var imidlertid allerede i Eftersommeren 1938 modtaget til Nyhedsprøve, og med dette skaffede man sig en Del Erfaringer vedrørende bl. a. Maalemetoder, som kunde benyttes ved den forestaaende almindelige Prøve med elektriske Hegn.

5 forskellige Typer indgik i Sommeren 1939 i Undersøgelsen, hvis første Del omfattede Apparaternes praktiske Brug, Driftssikkerhed og øvrige Egenskaber. Som en Slags Kontrol paa Resultaterne af de foretagne Undersøgelser indhentes Oplysninger fra Brugere af elektriske Hegn, idet man fortrinsvis søgte at faa Klarhed over de forskellige Typers Fordele og Mangler.

I Hovedsagen virker de forskellige Konstruktioner efter samme Princip. En Induktor, hvis primære Strømkreds staar i Forbindelse med et Batteri eller Akkumulator (lavspændt Strøm), sender en højspændt Strøm ud i den sekundære Strømkreds (Hegnstraa-den), hver Gang Strømmen fra Strømkilden afbrydes af en magnetisk drevet Svingarm, der slaar mod en Kontaktfjeder.

Konstruktion, Driftssikkerhed og Strømstyrke varierer en Del for de forskellige Apparater; lignende Variationer kom til Udtryk i Udtalelser indhentet fra Ejendomme, der anvender elektrisk Hegn, men det store Flertal af Brugerne har været tilfredse med Hegnene. De Ulemper, der blev paapeget, har i mange Tilfælde kunnet føres tilbage til mangelfuld Opstilling af Hegnet, i visse Tilfælde ogsaa til en eller anden Fejl ved Apparatet. Erfaringerne gaar ud paa, at Dyrene maa lære Hegnet at kende, forinden de respekterer det fuldtud, og det anføres at være hensigtsmæssigt at føre Tilsyn med Dyrene i de første Dage.

Det elektriske Hegn byder paa adskillige Fordele, ikke mindst ved midlertidige Indhegninger til Efteraarsgræsning, Græsning efter Høslæt, o. lign., og det sparer en Del Arbejde derved, at det hurtigt kan sættes op eller flyttes, hvilket betinger en bedre Udnyttelse af Græsmarkerne. Med Hensyn til Hegnenes Konstruktion foregaar der en stadig Udvikling, og det er derfor naturligt, at Statens Redskabsudvalg fortsætter Undersøgelserne, dels af nye fremkomne Typer og dels af tidligere prøvede Hegn, der i Mellem-tiden er undergaaet Ændringer.

C. A. N.